

Управління Школою відкритої освіти: сучасні виміри і тенденції

Людмила ОВДІЄНКО,

директор Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія»

Час, у який ми живемо, надзвичайно складний: школа, витримуючи удари кризових явищ, має функціонувати, оновлюватися, модернізуватися, розвиватися. Сьогодні потребує від освітян відкритості до нових знань, готовності вчитися протягом усього життя, підвищувати професійну компетентність, використовувати інноваційні підходи до навчально-виховного процесу.

Запорізький колегіум «Мала гуманітарна академія» – експериментальний навчальний заклад всеукраїнського рівня, член Всеукраїнської асоціації Шкіл майбутнього. В ньому навчається 700 учнів. Колегіум посідає чільне місце серед шкіл нового типу Запорізького регіону, діяльність яких спрямована на забезпечення високого рівня освіти в Україні. Сьогодні колегіум «Мала гуманітарна академія» – це унікальний інноваційний заклад з особливою системою культури, організацією навчально-виховного процесу як результату діяльності команди односторонців, яка пройшла свідомий, вибудований на науковій основі практичний шлях. Його унікальність полягає у створенні педагогічної системи, що забезпечується силами не зовсім звичайної для школи педагогічної спільноти. Мала гуманітарна академія реалізує свої завдання в комплексі з Дитячою школою мистецтв №3 та Класичним університетом.

Замість «традиційної школи» ми створюємо «школу з традиціями». Традиційна школа – це така, як усі, а школа з традиціями – та, що не схожа на інші, та, що прагне досягти ідеалу. З 1995 року колегіум перебуває в режимі системних інновацій, що охоплюють всі аспекти його діяльності.

Результатом першого експерименту (1995–2005 рр., за темою «Розробка та апробація моделі гуманітарної школи художньо-естетичного спрямування») є створення інноваційного закладу – Малої гуманітарної академії. Досвід цієї роботи узагальнено в навчально-методичному посібнику «Мала гуманітарна академія: від ідеї до створення» (Київ; Чернівці: Букрек, 2012). З огляду на пріоритетне завдання державної політики в освітній галузі, нагальною проблемою експериментального закладу стала необхідність переходу учнів старшої школи на профільне навчання. За підсумками другого експерименту (2006–2013 рр. за темою «Неперервна

профільна освіта в системі взаємодії школа – вищий навчальний заклад) школа отримала новий статус – колегіум. З досвідом його роботи можна ознайомитися в науково-методичному посібнику «Профільна школа – шлях до свідомого вибору професії» (Київ; Чернівці: Букрек, 2014).

Сьогодні колектив колегіуму узагальнив результати роботи в третьому експерименті за темою «Впровадження моделі Школи відкритої освіти» (2009–2015 рр.). Це роки апробації нової педагогічної системи, спрямованої на формування особистості, яка може досягти успіху в професії, особистісному і громадському житті, що можливе за умови функціонування цілісної моделі навчального закладу відкритої освіти. Досвід роботи колективу з цієї теми рекомендовано до використання у загальноосвітніх та позашкільних закладах України (Запорізький колегіум «Мала гуманітарна академія» – Школа відкритої освіти: навчально-практичний посібник. – Київ; Чернівці: Букрек, 2015).

Для реалізації моделі Школи відкритої освіти в нашому закладі було запроваджено стратегічне планування, основними складовими якого є:

- визначення місії школи, її цілі та завдань;
- аналіз навколишнього середовища школи;
- вивчення внутрішньої ситуації в школі, її сильних і слабких сторін;
- вироблення плану взаємодії колегіуму з громадою;
- розроблення планів, проектів для реалізації завдань колегіуму з визначенням термінів, виконавців, технологій, вартості реалізації;
- проведення моніторингу з поточним коригуванням;
- оцінювання отриманих результатів.

Експериментальна робота педагогічного колективу стала генератором ідей та невтомним

двигуном, що не дозволяє зупинитися на досягнутому.

Науковці та практики відзначають чимало чинників розвитку відкритої освіти, а саме:

- глобальні процеси інформатизації, інтеграції, демократизації суспільства;
- об'єктивна необхідність навчання особистості впродовж життя;
- соціальна політика держави: розроблення концептуальних, правових засад відкритої освіти.

Серед кризових явищ в освіті можна відзначити такі:

- замкнений характер традиційної системи освіти (пріоритетність принципу територіальності надання освітніх послуг, тобто подолання обмеження доступу до якісних освітніх послуг);
- недостатній вплив громади на якість освітньої політики навчального закладу;
- потреба у використанні соціально-культурного потенціалу громади.

Подолання відзначених кризових виявів освіти можливе за умови впровадження концепції відкритої освіти. Тому важливим напрямом діяльності колегіуму є активний пошук нових та ефективних педагогічних ідей. Підґрунтя й мотивувальні чинники такого прагнення – оригінальна система управління школою, наявність авторських розробок, відкритість щодо педагогічних інновацій, бажання відповідати рівню сучасної психолого-педагогічної науки та сприяти її розвитку.

У Запорізькому колегіумі «Мала гуманітарна академія» як Школі відкритої освіти створено умови для підготовки учнів до повноцінної та ефективної участі в суспільному житті й професійній діяльності в умовах інформаційного суспільства. Специфіка діяльності колегіуму полягає в тому, щоб унаслідок постійного і швидкого оновлення знань у сучасному суспільстві формувати потребу особистості в неперервному самостійному оволодінні ними, самостійний і творчий підхід до опанування знань упродовж усього активного життя.

На власному прикладі педагогічний колектив намагається ініціювати громадсько-педагогічний рух із гаслом: «Кожній школі замість порядкового номера та уніфікованих навчальних планів – своє ім'я, неповторне обличчя, історію, філософію освіти та власну концепцію розвитку». Неповторний стиль відображається у змісті, технологіях навчання, оформленні кабінетів, інтер'єру школи, зовнішньому вигляді учнів і вчителів, їхній свободі і розкутості, вмінні цінувати живу думку, допитливий погляд, неординарне мислення, відкритості до переконань інших. Це, на наш погляд, і є свідченням того, що ми створили сучасну українську гуманітарну школу. Основною ідеєю визначення змісту навчання гуманітарної школи є забезпечення умов для вільного вибору учнями особистісного освітнього маршруту та програм навчання. Оновлення змісту гуманітарної освіти пов'язане з необхідністю:

- формування гуманітарного мислення учнів, опанування рідної, державної та іноземної мов;
- формування гуманістичних цінностей світоглядної, правової, моральної, художньо-естетичної, економічної, екологічної культури;
- осмислення історичних фактів, подій і явищ, різноманітності шляхів розвитку людини і суспільства;
- утвердження пріоритетів здорового способу життя людини;
- забезпечення естетичного розвитку особистості, оволодіння цінностями й знаннями в галузях мистецтв;
- виховання соціально адаптованої та громадсько-орієнтованої особистості.

Колегіум забезпечує гуманітарну спрямованість навчання, що передбачає вивчення двох іноземних мов (англійської, німецької), української та світової літератури, художньої культури, етики, економіки, психології людини, соціальної педагогіки та інших курсів гуманітарного циклу.

Формування змісту профільної освіти у старшій школі колегіуму «Мала гуманітарна академія» є логічним продовженням гуманітарної освіти початкової та основної школи, що реалізується за такими напрямками:

- *лінгвістичний* – українська мова (1–11 кл.), англійська мова (1–11 кл.), німецька мова (5–11 кл.), українська література (5–11 кл.), зарубіжна література (5–11 кл.), країнознавство (10–11 кл.);
- *соціально-історичний* – історія України (5–11 кл.), всесвітня історія (5–11 кл.), правознавство (9–11 кл.), соціальна педагогіка (10–11 проф. кл.), економіка (11 кл.), людина і світ (10–11 кл.), факультативи суспільно-гуманітарного спрямування;
- *природничо-математичний* – математика (1–6 кл.), алгебра, геометрія (7–11 кл.), фізика (7–11 кл.), географія (6–10 кл.), біологія (7–11 кл.), хімія (7–11 кл.), екологія (11 кл.), основи здоров'я (1–9 кл.), астрономія (11 кл.), факультативи з математики;
- *технологічний* – інформатика (2–11 кл.), креслення (10–11 кл.), обслуговуюча та технічна праця, курси за вибором з інформатики;
- *морально-естетичний* – етика (5–6 кл.), психологія людини (10 проф. кл.), психологія (11 проф. кл.), художня культура (9–11 кл.).

У колегіумі викладаються предмети «Психологія людини» та «Основи соціальної педагогіки» (у правовому профілі) за авторськими програмами А.П. Поплавської, кандидата психологічних наук, доцента кафедри практичної психології Запорізького національного університету.

З метою ознайомлення старшокласників з особливостями навчання у ВНЗ, допомоги у правильній організації самостійних занять, запобігання можливим помилкам створено авторську програму факультативного курсу «Школа абітурієнта: елементи адаптації учнів старших класів до навчання у вищому навчальному закладі» (автори О.Г. Тягушева,

О.М. Левчишена, О.В. Біла). Факультативний курс «Школа абітурієнта» призначений для учнів 11-х класів незалежно від профілю навчання.

Педагогічний колектив колегіуму 20 років працює в експериментальному режимі. Він не лише демонструє спроможність генерувати нові ідеї, а й доводить на практиці їх перетворення на конкретні справи, стверджує здатність до успішної реалізації проектів. Упродовж двох десятиліть (1995–2015) колектив напрацював позитивний досвід реалізації локальних проектів, що засвідчили позитивні зміни у традиційній освітній діяльності. Успішно впроваджуються авторські соціально-педагогічні програми та проекти: «Школа і сім'я», «Школа і здоров'я», «Я – громадянин України», «Активна школа за здоровий спосіб життя у громаді», «Орієнтир», «Обдарованість», «Інтелект України», «Безпечний Інтернет», «Рідній школі – 40 років».

Осучаснення традиційних методів організації шкільного життя, орієнтація на партнерство у відносинах і вирішенні шкільних справ створюють можливість розглядати навчальний заклад як відкриту систему, що адекватно сприймає нові ідеї, впроваджує і практикує освітні ініціативи. Протягом багатьох років упровадження моделі Школи відкритої освіти реалізується у колегіумі «Мала гуманітарна академія» шляхом таких напрямів діяльності: культурно-просвітницького, спортивно-оздоровчого, професійного самовизначення, інформаційно-технологічного, громадсько-орієнтованого. Ресурсним центром, що забезпечує реалізацію культурно-просвітницького напрямку, є Дитяча школа мистецтв №3.

Запорізька дитяча школа мистецтв №3 (в ній навчаються учні 1–9-х класів колегіуму «МГА») впродовж багатьох років є естетичним центром Хортицького району. Вона створена у стінах майбутнього колегіуму «МГА» 1988 року. Школа вже має реальні результати, якими варто пишатися. Тож пропонуємо нашим учням повноцінну освіту, що гармонійно та якісно поєднує точні, гуманітарні та мистецькі предмети. І саме це надає колегіуму неповторності та привабливості.

У Дитячій школі мистецтв №3 створено всі умови для реалізації музичних, художніх, хореографічних освітніх потреб дітей, розвитку їх індивідуальних здібностей, що підтверджується високим рівнем результативності, зокрема у конкурсних заходах різного рівня – від міського до міжнародного. Опанування мистецтв дає гарні результати, коли майстерність, освіта, світогляд, душа та ідеали поєднані культурою – тим, що не залежить ні від змін часу, ні від змін обставин. Що ширшими є інтереси дитини, то яскравіше реалізуються її професійні нахили, найнесподіваніше відбуваються творчі відкриття в мистецтві. Золотим фондом Дитячої школи мистецтв №3 є діти, в яких за плечима перемоги, виставки, концерти, а попереду – перспективне майбутнє у творчості.

Важливим напрямом упровадження моделі Школи відкритої освіти є «Допрофільна та профільна

освіта. Професійне самовизначення». Сьогодні в колегіумі «МГА» створено всі умови для впровадження профільного навчання у практику навчально-виховного процесу:

- враховано освітні потреби і природні нахили учнів (діагностика, анкетування учнів, батьків);
- дібрано якісний кадровий склад працівників;
- проаналізовано стан соціально-культурного середовища;
- здійснено навчально-методичне та нормативне забезпечення навчально-виховного процесу;
- налагоджено спільну діяльність із Класичним приватним університетом;
- створено матеріально-технічну базу «Малої гуманітарної академії».

Результатом нашого експерименту є те, що отримано позитивну динаміку щодо показників якості освіти учнів старшої школи, їхнього особистісного розвитку, готовності до продовження освіти за обраним профілем у вищому навчальному закладі; підвищення рівня науково-методичної підготовки викладачів щодо реалізації профільного навчання; створення оптимальної моделі управління неперервною освітою учнів у системі «школа–вищий навчальний заклад». Випускники профільної школи (2008–2014) підтвердили профіль навчання в школі за обраними спеціальностями у ВНЗ (87%), продемонстрували високий рівень знань на ЗНО, довели, що наш заклад – на правильному шляху профілізації школи.

Ключовим завданням дослідно-експериментальної роботи з розбудови нової освітньої моделі Школи відкритої освіти є забезпечення умов для збереження та зміцнення здоров'я дітей. З 1998 року педагогічний колектив закладу успішно працює над реалізацією спортивно-оздоровчого напрямку в школі і громаді Хортицького району. Валеологічний аспект знайшов відображення у комплексно-цільовій програмі «Школа і здоров'я», суспільно-педагогічному проекті «Активна школа за здоровий спосіб життя у громаді», що передбачає утвердження здорового способу життя громади Хортицького району міста Запоріжжя, згодом – будівництво спортивного комплексу.

Реалізація цього завдання ґрунтується на розумінні педагогічним колективом здоров'я людини як стану повного фізичного, психологічного, соціального благополуччя, а не просто відсутності хвороби чи фізичних дефектів. Саме на створення педагогічних і медичних умов підвищення ефективності популяризації здорового способу життя серед учнів було розроблено програму «Школа і здоров'я». Робота за цією програмою здійснюється за напрямками: медико-психологічна діагностика, валеологізація освітнього процесу школи, медико-оздоровчі заходи, санітарно-гігієнічна просвіта, зміцнення медико-оздоровчої бази. За роки дії згаданої програми у колегіумі створено таку модель навчально-виховного процесу, що сприяє збереженню здоров'я учнів, забезпечує їхню високу працездатність під час навчальних занять, попереджує перевтому.

На реалізацію програми «Школа і здоров'я» спрямовано роботу шкільного реабілітаційного центру, медичного та стоматологічного кабінетів, кабінету культури здоров'я, спортивних секцій, гуртків та груп лікувальної фізичної культури.

У 1999 році було відкрито шкільний реабілітаційний центр, який дає можливість оздоровитися і учням, і вчителям школи. У центрі працюють кабінети масажу, електросвітлолікування, УВЧ, ЛФК, охорони зору. Щороку всі учні школи проходять лікувально-профілактичний огляд-комплекс із метою запобігання інфекційним та простудним захворюванням, у листопаді і березні проводиться двотижнева фітопрофілактика учнів та працівників школи. Традиційними стали Дні здоров'я, дискусійні клуби, туристичні зльоти, спортивні змагання, в яких активну участь беруть учні, батьки та вчителі школи.

Серед пріоритетних напрямів у діяльності колегіуму – інформатизація навчально-виховного процесу та впровадження ІКТ у навчально-виховний процес та управлінську діяльність. Інформаційно-освітній простір у школі створено практично власноруч. Цей напрям освітньої програми забезпечує ресурсний центр інформатики та комп'ютерних технологій. У колегіумі розроблено програму інформатизації. За час реалізації програми в навчальному закладі здійснено:

- поліпшено матеріально-технічну базу процесу інформатизації;
- створено інформаційно-ресурсний центр;
- відпрацьовано шкільну локальну мережу;
- організовано навчання із сертифікацією вчителів за різними програмами щодо формування ІКТ-компетентності;
- проведено семінари-практикуми та майстер-класи для вчителів із питань впровадження ІКТ;
- налагоджено роботу з формування електронної бази даних та формування звітності за програмою «КУРС»;
- частково комп'ютеризовано роботу шкільної бібліотеки;
- розпочато роботу щодо створення та функціонування сайту школи.

Нині проводиться робота над впровадженням та апробацією дистанційної моделі навчання.

Як Школа відкритої освіти, колегіум вбачає свою місію у громадсько-орієнтованій діяльності, що реалізується шляхом впровадження різноманітних проектів та акцій, у яких учні, батьки, державні установи та громадські організації є рівноправними партнерами. Завдяки проведенню спільних суспільно значущих проектів, у школі функціонують музеї – «Бойової слави», «Українського побуту», «Історії школи». Ці музеї відкриті і для громади Хортицького району. З метою допомоги випускникам у виборі майбутньої професії в колегіумі діє кабінет допрофільної підготовки та професійної орієнтації.

Запорізький колегіум «МГА» перетворився на освітній, культурний центр Хортицького району, що залучає нових партнерів, створюючи широкий спектр послуг для дітей, молоді, родин і громади. У нашому закладі велика увага приділяється налагодженню партнерських відносин між школою та іншими закладами й організаціями.

Колегіум «Мала гуманітарна академія» має партнерські відносини із:

- Класичним приватним університетом;
- Запорізьким педагогічним коледжем;
- дошкільними навчальними закладами №236, №240;
- загальноосвітніми школами Хортицького району №24, 49, 32, 91, 92, 106, 108,
- спеціалізованою школою №40, гімназією №45, ліцеєм №99;
- Дитячою школою мистецтв №3;
- батьківською громадою колегіуму;
- громадською організацією ветеранів війни і праці, дітей війни, учасників локальних війн;
- громадською організацією дітей з інвалідністю «Надія» та Хортицьким центром соціальної реабілітації;
- районною молодіжною організацією «Мах-юніт»;
- Правобережним регіональним центром зайнятості населення;
- Запорізькою багатопрофільною дитячою міською лікарнею №5;
- редакцією газети «Хортицькие вести».

Залучаючи нових партнерів до дружньої співпраці, школа розширює спектр послуг для дітей, молоді, родин і громади. Така діяльність позитивно впливає не лише на самооцінювання учнівської молоді, а й на розвиток громади в цілому. Наш колегіум сприяє вільному обміну думками, визначає потреби та бере участь у прийнятті рішень на місцевому рівні, а також забезпечує зворотний зв'язок щодо цих дій громади. Створюються умови для виховання та виявлення громадсько-активної учнівської молоді. Також посилюється відкритість самої школи як соціально-педагогічної системи. Так, було організовано семінар-тренінг, засідання «круглого столу» для майбутніх громадсько-активних шкіл міста, що дозволяє поширити рух громадсько-активних шкіл у Запоріжжі; ініційовано та проведено п'ять районних виховних проектів, акцій серед жителів Хортицького району: «Молодь за здоров'я» (2011); «Обираєш здоров'я – вибери продукти» (2011); «Рух – це життя» (2012); «Слава Запоріжжя» (до 70-річчя визволення міста від німецько-фашистських загарбників, 2013 р.); загальношкільна благодійна акція «Від дитини до дитини», до Міжнародного дня людей з інвалідністю; створено проектні групи для реалізації освітніх напрямів «художньо-естетична освіта» на основі діяльності Дитячої філармонії; проведено п'ять засідань районних дискусійних клубів для учнів 8–9-х класів шкіл Хортицького району тощо.

Для ефективного управління, координації всіх напрямів роботи колегіуму з громадськістю

створено Координаційну раду, основними завданнями якої є:

- підвищення ефективності навчально-виховного процесу у взаємодії з сім'єю, громадськістю, державними та приватними інститутами;
- визначення пріоритетних напрямів розвитку колегіуму;
- розвиток якісно нового партнерства між колегіумом та громадою;
- формування виховного середовища.

Координаційна рада колегіуму виконує такі функції:

- заохочує та ініціює програми з вирішення проблем місцевої громади;
- сприяє співпраці між місцевими агенціями з метою поліпшення рівня життя всіх членів громади;
- взаємодіє з вищими навчальними закладами, науковими установами, закладами культури, підприємствами, громадськими організаціями, іншими освітніми закладами.

Координаційна рада складається з учителів, учнів, батьків та представників громадськості.

Діяльність Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія» як відкритої соціально-педагогічної системи передбачає:

- участь громади у розв'язанні своїх проблем шляхом діяльності органів самоврядування;
- використання ресурсів громади для школи;
- виховання на основі громадсько-корисної діяльності;
- залучення учнів до роботи в громаді;
- соціальну активізацію школи;
- демократизацію навчально-виховного процесу;
- залучення батьків і громади до процесу навчання та виховання дітей;
- оптимальне використання можливостей і ресурсів школи для потреб громади;
- залучення волонтерів.

Запорізький колегіум «Мала гуманітарна академія» – не лише освітній заклад, а й осередок розвитку громади, в якому особлива увага спрямовується на питання соціального партнерства, розвиток громадської самоорганізації, самоуправління, а в цілому – на розвиток суспільства.

Отже, очікуваними результатами (досягнення мети) запровадження моделі Школи відкритої освіти вважаємо розвиток фізичної, художньо-естетичної та інформаційно-комунікативної культури учнів, їх готовність до неперервної освіти, оволодіння навичками науково-практичної, дослідницької діяльності; сформованість творчого, критичного мислення, потреби у постійному самовдосконаленні та самореалізації особистості.

У колегіумі розроблено систему науково-дослідницької та науково-методичної роботи: наукові керівники – науково-методична рада – психологічна служба – кафедра – творча група. Адже результативність навчально-виховної роботи залежить не лише від сумлінності та майстерності окремих педагогів, а й організованості та злагодженості діяльності

всього педагогічного колективу; цілеспрямованості, зібраності, зосередженості під час вирішення основних завдань; ефективності розподілу часу. Науково-методична служба школи, враховуючи сучасні вимоги, спрямовує свої зусилля на практичну допомогу вчителю щодо опанування новітніх методів навчання та розвитку професійної майстерності.

Досвід роботи наших вчителів засвідчує, що колегіуму, який розвивається, потрібен інноваційно-активний педагог, значущими характеристиками якого є готовність до інноваційної діяльності та висока результативність цієї діяльності. Життєдіяльність колегіуму спрямована на стимулювання мотивації педагогів до самоосвіти, розвитку їх творчого потенціалу, надання необхідної допомоги й підтримки у здійсненні неперервного навчання. Науково-методична робота закладу ґрунтується на співпраці колегіуму з Інститутом модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Запорізьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, Класичним приватним університетом, Запорізьким національним університетом, Запорізьким педагогічним коледжем для розв'язання таких завдань:

- надання допомоги у підвищенні наукового, методичного та кваліфікаційного рівня вчителів;
- проведення науково-практичних конференцій, семінарів;
- ознайомлення з психолого-педагогічною, методичною та спеціальною літературою з питань навчання, виховання та управління педагогічним процесом.

Активізація інноваційної діяльності педагогів забезпечує формування в педагогічному колективі нового педагогічного мислення, опанування вчителями інформаційних технологій, методів проектування та моделювання, осмислення й апробації нововведень, активної творчої діяльності. У колегіумі створено умови (фінансові, матеріально-технічні, кадрові, організаційно-педагогічні, науково-методичні, морально-психологічні, інформаційні) для ефективного функціонування навчального закладу як цілісної відкритої соціально-педагогічної системи.

Наш колегіум є зразком успішного застосування технологій запровадження інновацій у традиційному освітньому середовищі та створення принципово нової системи управління закладом освіти, що базується на таких засадах сучасного освітнього менеджменту:

1. Перехід від управління людьми до управління процесом змін, що передбачає проходження таких ступенів нововведень, як:

- **підвищення рівня кваліфікації педагогічного персоналу колегіуму** (участь у роботі різноманітних вітчизняних та міжнародних програм і проєктів, творчі відрядження, забезпечення педагогічних працівників повним комплектом педагогічної періодики тощо);

- **зміна усталених організаційних процедур** (реальний перехід до громадсько-державної

моделі управління, організація підготовки та проведення нарад як колективного творчого процесу);

– **зміна організаційної структури навчального закладу** (створення комплексу, що інтегрував зусилля кількох закладів освіти – ДШМ №3, Класичного приватного університету; реорганізація системи методичної роботи);

– **стратегії розвитку закладу освіти** (курс на створення особистісно орієнтованої системи навчання, гуманізацію та глобалізацію освітнього процесу тощо);

– **заміна організаційної культури** (формування нових традицій та норм поведінки, стилю викладання, символіки колегіуму).

2. Застосування сучасних методик моделювання освітнього середовища колегіуму, що забезпечує широкий спектр можливостей для ефективного особистісного саморозвитку кожного учня, сприяє створенню атмосфери творчості та емоційного комфорту.

3. Моніторинг якості роботи колегіуму на основі щорічного комплексного аналізу всіма учасниками освітнього процесу широкого діапазону показників його функціонування та динаміки розвитку.

4. Опертя на ефективну дієву систему стимулювання праці як учителів (колегіумний конкурс «Учитель року»), так і учнів (програма «Обдарованість»).

5. Фінансово-господарська самостійність колегіуму, що дозволяє сформувати бюджет розвитку шляхом залучення альтернативних джерел фінансування.

Мала гуманітарна академія забезпечує формування компетентної особистості, виявлення та підтримку здібних і обдарованих учнів, розвиток навичок самоосвіти, дослідницької діяльності. Цьому

максимально сприяє оновлена матеріально-технічна база, сучасне обладнання навчальних кабінетів. Для зміцнення матеріально-технічної бази школи адміністрація разом із загальношкільним батьківським комітетом розробили Програму розвитку матеріально-технічної бази закладу на 2006–2015 роки. Виконання цієї Програми планувалося за кошти Благодійного фонду допомоги «МГА». У школі вже функціонують 100% сучасних, технічно обладнаних предметних кабінетів. За роки проведення експерименту (1998–2015 роки) Благодійний фонд витратив лише на реалізацію шкільної програми близько чотирьох млн грн.

Позитивний імідж школи створює згуртований творчий високопрофесійний колектив, у якому працює 55 учителів. Із них: спеціалістів вищої категорії – 37, першої категорії – 6, другої категорії – 6, мають звання «Старший вчитель» 13 учителів, звання «Вчитель-методист» – 21. Нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти» нагороджено – 15, грамотами Міністерства освіти і науки України – 18 педагогів.

Отже, результати багаторічної дослідно-експериментальної роботи зі створення Школи відкритої освіти є такими:

- розроблено та впроваджено цілісну модель «МГА» – Школа відкритої освіти;
- теоретично обґрунтовано та проведено експериментальну апробацію соціально-педагогічних умов розвитку Школи відкритої освіти;
- визначено та застосовано в експериментальній діяльності методи та технології соціально-педагогічного проектування інноваційного закладу освіти;
- створено авторські навчальні програми, проекти, посібники, дидактичні матеріали, спрямовані на навчально-методичне забезпечення освітньої моделі навчального закладу відкритої освіти;
- поширено використання інформаційних та комп'ютерних технологій в освітньому процесі;
- впроваджено державно-громадську модель управління закладом освіти;
- розроблено комплексний моніторинг ефективності діяльності Школи відкритої освіти (включаючи моніторинг психолого-педагогічних умов формування особистості учня та вчителя Школи відкритої освіти);
- створено сучасні навчальні кабінети;
- розроблено методичні рекомендації «Науково-методичні основи впровадження моделі Школи відкритої освіти» для керівників закладів освіти;
- поширюється досвід роботи педагогічного колективу шляхом проведення науково-практичних конференцій, семінарів, видання науково-методичних посібників.

Отже, педагогічний колектив успішно працює на завершальному етапі реалізації стратегії розвитку навчального закладу за громадсько-орієнтованим напрямом, коли визначено основні складові

планування розвитку, створено нормативно-правові засади демократичного, державно-громадського управління школою. Планомірна й послідовна діяльність колегіуму щодо розвитку органів громадського самоврядування теж дає вагомі результати: реалізується право педагогів, учнів та їх батьків на участь в управлінні школою, створюються сприятливі передумови для адаптації дітей до умов суспільства, значно зростає підтримка колегіуму громадськістю у вирішенні проблем, пов'язаних із матеріально-технічним забезпеченням навчального закладу.

Школа відкритої освіти є найефективнішою моделлю шкіл, здатних розв'язувати завдання перетворення навчальних закладів у громадські інститути, які забезпечують становлення зростаючих громадян як суб'єктів демократичного суспільства. Ідея такої школи довела свою значущість і є реальним механізмом об'єднання активних, творчих людей, які орієнтуються на ідеали громадянського суспільства, демократизацію освіти і всіх сфер суспільного життя, перетворення школи у просвітницькі й культурні центри громад.

Колегіум «Мала гуманітарна академія» є не просто закладом, у якому надаються освітні послуги, а центром, увагу якого спрямовано на партнерство школи та громади, розвиток громадської самоорганізації, самоуправління, насамкінець – на розвиток громадянського суспільства в цілому, що є необхідною умовою розбудови демократії в Україні.

Анотації

Людмила ОВДІЄНКО

Управління Школою відкритої освіти: сучасні виміри і тенденції

У статті представлено досвід інноваційного закладу з особливою системою культури та організацією навчально-виховного процесу як результат діяльності команди однодумців, яка пройшла свідомий практичний шлях, побудований на науковій основі. Автор стверджує, що колегіум – не лише освітній заклад, а й осередок розвитку громади, в якому особливу увагу спрямовано на питання соціального партнерства, розвиток громадської самоорганізації, самоуправління, а в цілому – на розвиток громадянського суспільства.

Ключові слова: державно-громадська система управління, концепція відкритої освіти, особистісно орієнтований освітній простір, модель Школи відкритої освіти.

Людмила ОВДИЕНКО

Управление Школой открытого образования: современные измерения и тенденции

В статье представлен опыт инновационного заведения с особенной системой культуры и организацией учебно-воспитательного процесса как результат деятельности команды единомышленников,

Відгуки випускників–2014

Школа для мене є тим, чим я можу пишатися. Розповідаючи про неї, я згадую лише найкраще, адже так і є насправді. А якщо чую негарні відгуки про рідну школу, встаю на її захист. Бо вона не заслуговує кривди.

Спасибі школі за здібності, які вона в мені відкрила, і за уроки життя, які вона мені надала. Наші вчителі – найрідніші на Землі! Серед них – ті, які навчили мене любити свій предмет, і ті, які навчили завжди мати і відстоювати свої погляди, навчили розуміти реальність. Вони різні, але всі ЛЮДИ з великої літери, які залишаться в моєму серці назавжди.

Я бажаю школі, щоб усі плани втілилися в реальність і щоб мої діти вчилися плавати саме в нашому шкільному басейні або хоча б займалися на новому спортивному майданчику. Я повернуся в школу для того, щоб згадати хвилини дитинства, поговорити з учителями, переконатися, що вони щасливі, і дізнатися про шкільні успіхи моїх дітей.

Софіко ЛАТАPIA

которая прошла осознанный практический путь, построенный на научной основе. Автор утверждает, что коллегіум – это не только образовательное заведение, а и центр развития сообщества, в котором особое внимание направлено на вопрос социального партнёрства, развитие общественной самоорганизации, самоуправления, а в целом – на развитие гражданского общества.

Ключевые слова: государственно-общественная система управления, концепция открытого образования, личностно-ориентированное образовательное пространство, модель Школы открытого образования.

Lyudmyla OVDIENKO

Management of the open education School: contemporary measurements and trends

The article describes the experience of an innovative institution, with a special system of culture, with the organization of the educational process as a result of the team activities of like-minded people, who took a conscious practical way, built on a scientific basis. The author states that the collegium is not only an educational institution, but also a center of social development, where attention is mainly paid to partnership, development of self organization and self management in the society and development of the society.

Keywords: state-social system of management, concept of open education, self educational space, model of open education system.